TEMA 3

COMPETÈNCIES I COORDINACIÓ POLICIAL

Cooperació · coordinació · direcció · juntes de seguretat · dimensió europea

ITINERARI DEL TEMA

1 · COMPETÈNCIES POLICIALS	Titularitat estatal, òrgan policial i participació autonòmica.
2 · COOPERACIÓ I COORDINACIÓ	Diferència entre cooperar, coordinar i dirigir; principis i límits.
3 · COORDINACIÓ AUTONÒMICA	Policies autonòmiques, policia judicial i Junta de Seguretat valenciana.
4 · COORDINACIÓ LOCAL	Ens locals, coordinació de policies locals i juntes locals.
5 · COORDINACIÓ ESTATAL I EUROPEA	Òrgans estatals i espai europeu de llibertat, seguretat i justícia.

COMPETÈNCIES EN MATÈRIA DE POLICIA

- La seguretat pública és competència exclusiva de l'Estat (art. 149.1.29 CE).
- Aquesta titularitat garanteix una base comuna per a l'exercici igual dels drets i deures (STC 33/1982).
- Cal distingir la funció material de seguretat pública de l'òrgan instrumental que la presta: la policia.
- L'existència de policies autonòmiques no altera la titularitat estatal de la competència material (STC 148/2000).
- La competència autonòmica permet executar serveis policials dins dels límits estatutaris i orgànics (STC 175/1999).

RECORDA EL TEMA 2

Seguretat pública no equival a policia: els serveis policials no esgoten tot l'àmbit material.

UN TITULAR, DIVERSOS ÒRGANS DE GARANTIA

- La competència estatal coexisteix amb òrgans policials estatals, autonòmics i locals.
- La policia és un servei essencial per a la comunitat i forma part de l'Administració pública (art. 103.1 CE).
- La distribució territorial del poder exigeix col·laboració, cooperació i coordinació.
- Aquests principis permeten actuar conjuntament sense modificar la titularitat de les competències.

FUNCIÓ I ÒRGAN NO SÓN EL MATEIX

FUNCIÓ MATERIAL

- Protegir persones i béns.
- Mantenir la tranquil·litat i l'ordre ciutadà.
- Comprén actuacions policials i no policials.

ÒRGAN POLICIAL

- Estructura administrativa instrumental.
- Exerceix funcions dins de la competència atribuïda.
- Pot dependre de l'Estat, una comunitat autònoma o un municipi.

PARTICIPACIÓ AUTONÒMICA DESIGUAL

- Els estatuts d'autonomia no atribueixen a totes les comunitats el mateix grau de participació policial.
- Hi ha policies integrals, cossos complementaris i unitats de la Policia Nacional adscrites.
- El règim concret depén de la Constitució, l'estatut, la LOFCS i les normes de creació.
- La participació autonòmica no converteix la seguretat pública en una competència compartida indiferenciada.

Vegeu Tema 2: models de policia autonòmica i doble condicionalitat.

COOPERACIÓ I COORDINACIÓ

COOPERACIÓ

- Obrar conjuntament per a un mateix fi.
- És inherent a l'organització territorial.
- Obliga a participar amb els mitjans disponibles.
- Les actuacions són complementàries, no intercanviables.

COORDINACIÓ

- Integra esforços i redueix contradiccions.
- Pot ser principi general o competència específica.
- Pressuposa una posició diferenciada del coordinador.
- No permet sostraure competències atribuïdes.

COOPERACIÓ I COORDINACIÓ

COOPERACIÓ

Pot manifestar-se mitjançant:
auxili mutu;
intercanvi d'informació;
cessió de mitjans;
comunicació de dades policials;
actuacions conjuntes;
suport davant una emergència;
col·laboració en investigacions.

COORDINACIÓ

Pot comprendre:
establiment de criteris comuns;
planificació conjunta;
distribució de funcions;
protocols d'actuació;
sistemes compartits de comunicació;
determinació del comandament d'una operació;
homogeneïtzació de formació, uniformitat o mitjans tècnics.

-La Policia Nacional facilita informació sobre aficionats violents a la policia local i aquesta aporta mitjans per controlar el trànsit.
-Una Junta Local de Seguretat aprova un dispositiu conjunt, distribueix les zones d'actuació, estableix els canals de comunicació i determina qui dirigeix cada part de l'operatiu.

PRINCIPI DE COOPERACIÓ RECÍPROCA

- L'art. 3 LOFCS exigeix que tots els membres de les forces i cossos de seguretat ajusten l'actuació a la cooperació recíproca.
- L'art. 45 LOFCS imposa auxili mutu i intercanvi d'informació entre forces estatals i policies autonòmiques.
- La cooperació s'exerceix dins de les competències respectives.
- Pot articular-se mitjançant conferències sectorials, acords, traspassos i actuacions complementàries.

QUÈ APORTA LA COORDINACIÓ?

- Integra la diversitat de les parts dins del conjunt i evita contradiccions o disfuncions.
- Estableix mitjans i sistemes de relació que faciliten informació recíproca, homogeneïtat tècnica i acció conjunta (STC 32/1983).
- Pressuposa competències prèvies dels ens coordinats i ha de respectar-les.
- Pot incorporar un cert poder de direcció, però no habilita per assumir noves competències (STC 194/2004).

LÍMITS CONSTITUCIONALS DE LA COORDINACIÓ

- La competència de coordinació correspon a qui la té expressament atribuïda.
- No atorga competències normatives o de gestió que no s'ostenten.
- No pot sostraure ni reduir indegudament les competències de l'ens coordinat.
- Ha de deixar un àmbit de decisió propi a cada part.
- La coordinació és diferent de la mera col·laboració i també de la direcció operativa.

COORDINACIÓ I DIRECCIÓ

COORDINACIÓ

- Defineix procediments, informació i estàndards comuns.
- Manté la titularitat i un marge de decisió de cada ens.
- Opera de manera estable i sistèmica.

DIRECCIÓ

- Determina el comandament d'una actuació concreta.
- Suposa una relació jeràrquica o operativa més intensa.
- En concurrència policial pot correspondre als comandaments estatals (art. 46 LOFCS).

Coordinar és ordenar relacions; dirigir és decidir l'operació.
Cap de les dues figures crea competències noves.

ELEMENTS DE LA COORDINACIÓ

- Existència d'un òrgan coordinador.
- Concurrència d'interessos o competències de diferents parts.
- Establiment de mecanismes estables de relació.
- Informació recíproca i homogeneïtat tècnica.
- Conservació d'un àmbit de discrecionalitat per a l'ens coordinat (SSTC 32/1983, 42/1983 i 27/1987).

QUAN INTERVENEN DIVERSOS COSSOS

- Si una comunitat amb policia pròpia necessita auxili estatal, l'autoritat estatal determina la forma de prestar-lo.
- Les FCSE actuen sota el comandament dels seus caps naturals.
- Quan coincideixen en una actuació concreta membres estatals i autonòmics, la direcció de l'operació correspon als comandaments de les FCSE en els termes de la LOFCS.

TRES MODELS AUTONÒMICS

- Règim excepcional: policies integrals com les de Catalunya i País Basc, amb les particularitats estatutàries i les funcions estatals reservades.
- Cossos autonòmics creats d'acord amb l'estatut i els arts. 37 i 38 LOFCS.
- Unitats de la Policia Nacional adscrites quan la comunitat no crea un cos propi.
- Tots els models estan sotmesos als principis bàsics d'actuació i als mecanismes de coordinació.

RECORDA EL TEMA 2

Aquestes categories ja s'han desenvolupat. Ací interessen els seus efectes sobre coordinació i comandament.

POLICIES INTEGRALS: CATALUNYA I PAÍS BASC

- Mossos d'Esquadra i Ertzaintza exerceixen la generalitat de les funcions policials dins del territori autonòmic.
- Substitueixen ordinàriament les FCSE en aquestes funcions.
- L'Estat conserva funcions específiques i possibilitats d'intervenció extraordinària.
- La coordinació s'articula principalment a través de juntes de seguretat paritàries.

POLICIES AUTONÒMIQUES: MARC GENERAL

- L'art. 148.1.22 CE permet assumir la vigilància d'edificis autonòmics i la coordinació de les policies locals.
- Els arts. 37 i 38 LOFCS regulen creació, funcions pròpies, col·laboració i prestació simultània.
- La policia autonòmica depén del govern autonòmic, dins de la Constitució, l'estatut i la LOFCS.
- Diversos estatuts preveuen crear un cos propi o sol·licitar unitats estatals adscrites.

FUNCIONS AUTONÒMIQUES: SÍNTESI

- Funcions pròpies: disposicions autonòmiques, protecció d'edificis i persones, inspecció administrativa i execució forçosa.
- En col·laboració: compliment de lleis estatals, policia judicial, espais públics, manifestacions i grans concentracions.
- Simultànies: conflictes privats, protecció civil i medi ambient (art. 38 LOFCS).

RECORDA EL TEMA 2

No repetirem ara la llista completa. Reviseu les tres categories i un exemple de cadascuna.

UNITATS ESTATALS ADSCRITES

- Les comunitats sense cos propi poden exercir determinades funcions mitjançant unitats de la Policia Nacional adscrites (arts. 37.2 i 47 LOFCS).
- Aquestes unitats depenen funcionalment de la comunitat autònoma i orgànicament del Ministeri de l'Interior.
- Exerceixen principalment funcions pròpies autonòmiques i de vigilància i protecció.
- L'adscripció exigeix un acord de cooperació amb l'Estat.

POLICIA JUDICIAL: DEPENDÈNCIA FUNCIONAL

- L'art. 126 CE estableix que la policia judicial depén de jutges, tribunals i Ministeri Fiscal en la investigació del delicte.
- La funció genèrica de policia judicial correspon a tots els membres de les forces i cossos de seguretat quan siguen requerits (art. 547 LOPJ).
- Les unitats específiques depenen funcionalment de les autoritats judicials i fiscals en les actuacions encomanades (art. 548 LOPJ).
- Els estatuts català, basc i valencià contenen referències expresses a la policia judicial.

FUNCIONS ESPECÍFIQUES DE POLICIA JUDICIAL

- Esbrinar responsables i circumstàncies del fet delictiu i practicar detencions.
- Auxiliar jutges i fiscals en actuacions que requerisquen presència policial.
- Executar materialment les actuacions coercitives ordenades.
- Garantir el compliment de resolucions judicials o fiscals.
- Prestar qualsevol altra cooperació o auxili de naturalesa anàloga (art. 549 LOPJ).

JUNTES DE SEGURETAT AUTONÒMIQUES

- Les comunitats amb policia pròpia poden constituir juntes de seguretat (art. 50 LOFCS).
- Coordinen l'actuació dels cossos presents en el territori i resolen incidències de col·laboració.
- La composició és paritària entre representants estatals i autonòmics.
- Els estatuts de diverses comunitats preveuen expressament aquest òrgan.

JUNTA DE SEGURETAT: FUNCIONS

- Coordinar l'actuació de les forces estatals i autonòmiques.
- Conèixer incidències en la col·laboració i proposar-ne la solució.
- Intercanviar informació i acordar criteris operatius comuns.
- Resoldre qüestions derivades de la cooperació entre els cossos.

LA PREVISIÓ VALENCIANA DE POLICIA AUTONÒMICA

- L'art. 55 EACV preveu un cos únic creat per llei de les Corts dins del marc estatal.
- Atribueix a la Generalitat el comandament suprem i la coordinació de les policies locals.
- Preveu funcions de protecció de persones, béns i instal·lacions autonòmiques.
- Estableix una Junta de Seguretat paritària entre l'Estat i la Generalitat.
- La policia judicial s'organitza al servei i sota la vigilància de l'Administració de justícia.

Tema 2: diferència entre la previsió estatutària d'un cos propi i l'actual unitat estatal adscrita.

- La previsió estatutària configura un institut armat de naturalesa civil, jerarquitzat i integrat en l'Administració autonòmica.
- El comandament suprem correspon a la Generalitat com a institució democràticament legitimada.
- El comandament immediat o operatiu assumeix la direcció tècnica.
- La llei de creació actuaria com a límit i mesura de l'actuació del cos.

COORDINACIÓ VALENCIANA DE POLICIES LOCALS

- La Generalitat coordina l'actuació de les policies locals sense perjudici de la dependència municipal (art. 55.3 EACV).
- La coordinació busca adequar formació, organització, dotació i actuació local als fins generals de la seguretat pública.
- Els àmbits estatals bàsics de coordinació es recullen en l'art. 39 LOFCS.
- La regulació valenciana vigent és la Llei 17/2017, de coordinació de policies locals.

EL PAPER DELS ENS LOCALS

- Les corporacions locals participen en el manteniment de la seguretat pública segons la LRBRL i la LOFCS.
- Els municipis poden crear cossos propis dins de la legislació estatal i autonòmica.
- Quan no existeix cos municipal, les funcions corresponen al personal de custòdia i vigilància previst legalment.
- L'àmbit ordinari d'actuació és municipal, amb excepcions per emergència o protecció d'autoritats.

RECORDA EL TEMA 2

La naturalesa, l'àmbit territorial i les funcions de la policia local ja s'han estudiat.

- L'art. 148.1.22 CE permet a les comunitats assumir la coordinació de les policies locals.
- L'art. 39 LOFCS concreta funcions sobre normes marc, homogeneïtzació, formació, selecció i mobilitat.
- La coordinació no elimina la dependència directa de cada cos respecte de l'alcaldia.
- El seu objectiu és integrar els cossos municipals dins del sistema general de seguretat pública.

JUNTA LOCAL DE SEGURETAT

- És l'òrgan de coordinació entre la policia local i la resta de forces i cossos presents al municipi.
- Estableix formes i procediments de col·laboració operativa (art. 54 LOFCS).
- Facilita informació recíproca, actuacions conjuntes i homogeneïtat territorial.
- La presidència correspon a l'alcaldia i es comparteix amb la representació estatal en els termes reglamentaris.

FUNCIONS LOCALS: SÍNTESI

- Protecció d'autoritats i edificis, trànsit urbà i policia administrativa.
- Atestats per accidents, auxili i protecció civil.
- Diligències preventives i col·laboració en policia judicial.
- Espais públics, manifestacions, grans concentracions i conflictes privats.

Vegeu Tema 2, funcions de les policies locals (art. 53 LOFCS).

COORDINACIÓ LOCAL: QUI FA QUÈ?

ALCALDIA I CAP DEL COS

- L'alcaldia exerceix la superior autoritat.
- El cap del cos assumeix el comandament immediat.
- La dependència orgànica continua sent municipal.

JUNTA LOCAL DE SEGURETAT

- Coordina cossos diferents dins del municipi.
- Acorda procediments de col·laboració.
- No substitueix el comandament intern de cada cos.

QUATRE NIVELLS DE COORDINACIÓ

- Local: juntes locals de seguretat.
- Autonòmic: juntes de seguretat i coordinació de policies locals.
- Estatal: Consell de Política de Seguretat i Comitè d'Experts.
- Europeu: cooperació policial dins de l'espai de llibertat, seguretat i justícia.

CONSELL DE POLÍTICA DE SEGURETAT

- Òrgan estatal de coordinació presidit pel Ministre de l'Interior.
- Composició paritària entre representants estatals i responsables autonòmics d'interior o governació.
- Aprova plans de coordinació i informa plantilles, normes autonòmiques i convenis de cooperació.
- Pot formular directives i recomanacions generals (art. 48 LOFCS).

COMITÈ D'EXPERTS

- Està format paritàriament per representants de l'Estat i de les comunitats autònomes.
- Assessora tècnicament el Consell de Política de Seguretat.
- Proposa fórmules de coordinació i prepara acords de cooperació.
- Elabora programes de formació, perfeccionament i plans d'actuació conjunta.

ÀMBIT AUTONÒMIC I LOCAL

- Àmbit autonòmic: les juntes de seguretat coordinen cossos estatals i autonòmics i resolen incidències.
- Àmbit local: les juntes locals articulen la col·laboració operativa dins del municipi.
- En tots dos nivells, la composició conjunta reflecteix la concurrència territorial de diverses administracions.
- La coordinació funciona millor quan existeixen protocols previs, canals d'informació i responsabilitats definides.

- És un objectiu de la Unió reconegut en l'art. 3 TUE i desenvolupat en el títol V TFUE.
- Comprén fronteres exteriors, asil, immigració, cooperació judicial civil i penal i cooperació policial.
- Ha de respectar els drets fonamentals i les diferents tradicions jurídiques dels estats membres.
- Pretén garantir un nivell elevat de seguretat mitjançant prevenció, coordinació i reconeixement mutu.

- L'espai de llibertat, seguretat i justícia és una competència compartida entre la Unió i els estats membres (art. 4.2 TFUE).
- L'art. 67 TFUE exigeix coordinar autoritats policials, judicials i altres serveis competents.
- L'art. 72 TFUE preserva les responsabilitats estatals sobre ordre públic i seguretat interior.
- La cooperació europea complementa, però no substitueix, els sistemes nacionals.

COOPERACIÓ OPERATIVA EUROPEA

- L'art. 71 TFUE preveu un comitè permanent del Consell per intensificar la cooperació operativa en seguretat interior.
- L'art. 87 TFUE inclou policies, duanes i altres serveis coercitius competents.
- La cooperació penal connecta autoritats policials, administratives i judicials.
- Europol, Eurojust i la Xarxa Judicial Europea proporcionen suport institucional.

EUROPOL: MISSIÓ

- Europol és l'agència de la Unió Europea per a la cooperació policial, amb seu a l'Haia.
- Dona suport als estats davant delictes greus transfronterers, terrorisme i formes de criminalitat que afecten interessos comuns.
- Facilita l'intercanvi i l'anàlisi d'informació i ajuda a coordinar operacions.
- No substitueix les autoritats nacionals ni exerceix autònomament facultats coercitives.

EUROPOL: RÈGIM JURÍDIC ACTUALITZAT

- La Decisió 2009/371/JAI va ser substituïda pel Reglament (UE) 2016/794.
- El Reglament (UE) 2022/991 va ampliar i reforçar el mandat d'Europol.
- El marc actual regula cooperació, tractament de dades, innovació, relacions amb entitats privades i garanties de control.
- Les actuacions operatives s'han de desenvolupar en contacte i d'acord amb les autoritats dels estats afectats.

EUROPOL: TASQUES PRINCIPALS

- Recollir, emmagatzemar, tractar, analitzar i intercanviar informació.
- Coordinar i donar suport a investigacions i activitats operatives conjuntes.
- Participar en equips conjunts d'investigació, també en col·laboració amb Eurojust.
- Detectar mancances d'informació i aportar coneixement especialitzat.
- Ajudar a coordinar operacions transfrontereres dins dels límits del dret de la Unió.

SÍNTESI: COOPERAR SENSE CONFONDRE COMPETÈNCIES

- Cooperació: actuació conjunta i auxili recíproc entre administracions competents.
- Coordinació: mecanismes estables que integren la diversitat respectant les competències.
- Direcció: comandament concret d'una operació.
- Les juntes i consells connecten nivells local, autonòmic i estatal.
- La Unió Europea aporta estructures de suport, informació i coordinació transfronterera.

ACTIVITAT FINAL: DISSENYAR LA COORDINACIÓ

- Supòsit: gran esdeveniment amb manifestació, risc terrorista, trànsit urbà i presència de delegacions estrangeres.
- Identifica els cossos i administracions implicats.
- Diferencia funcions pròpies, cooperació, coordinació i direcció operativa.
- Selecciona els òrgans de coordinació adequats en cada nivell.
- Explica quin paper podria correspondre a Europol si apareguera una xarxa criminal transfronterera.